

*Управління фітосанітарної безпеки Головного управління
Держпродспоживслужби в Херсонській області*

**МЕТОДИЧНІ
РЕКОМЕНДАЦІЇ
по проведенню обстежень
земельних угідь на
заселеність
шкідниками
(ґрунтові розкопки)
в господарствах
Херсонської області**

З метою визначення рівня заселеності сільськогосподарських угідь шкідниками, складання обґрунтованого прогнозу їх розвитку, визначення обсягів захисних робіт та потреби в засобах захисту рослин в період з 16 вересня по 16 жовтня проводяться вибіркові ґрунтові обстеження всіх полів сівозміни в 5% господарств району.

Вибіркове обстеження всіх полів однієї типової сівозміни

Розкопування ґрунту проводиться на всіх полях сівозміни в такому порядку черговості:

- На полях під посівами буряків поточного року;
- На полях під посівами ярих культур (бурячище минулого року);
 - На полях, виділених під буряки наступного року;
 - На полях, виділених під кукурудзу;
- На полях під посадкою картоплі поточного року;
- На полях багаторічних трав другого і третього року користування;
 - На решті полів сівозміни
- На неорних землях (обстеження на залягання коконів з гусеницями метелика і ворочків саранових)
 - На озимих культурах під врожай наступного року.

Розмір ям для всіх полів сівозміни встановлюється
50х50 см при глибині їх 50 см.

Кількість ям, незалежно від розміру поля 8 штук
50х50 см, тобто 2 кв. м.

Ями розміщуються у шаховому порядку на однаковій
відстані одна від одної.

Перший ряд ям треба копати на відстані 20 м від
краю поля. Перед розкопуванням ями її краї, треба
відмітити за допомогою дерев'яної рами розміром
50х50 см.

Кожну яму повинні розкопувати 2-3 чоловіки: один відбиває краї ями і копає, поступово виймаючи землю невеликими порціями на розіслані біля ями брезент чи синтетичну плівку, а інші перебирають землю, розбиваючи кожен грудочку, вибирають з неї всіх комах (як живих так і мертвих), їх рештки вкриті пліснявою, а також кокони (з гусінню і порожні).

Знайдених комах складають в одну загальну посудину (банку з кришкою) з концентрованим розчином солі.

Неможна класти комах у посудину з землею, бо частина їх (личинки жуків, жужелиці) псують одна одну.

Перед початком роботи в банку обов'язково кладуть етикетку написану чорним олівцем (пастою писати не можна), зазначивши в ній номер поля і проби, назву культури і розмір обстеженої площі.

Всі комахи, знайдені при розкопуванні на одному полі, зайнятому однією культурою, становлять одну пробу.

Після визначення видового складу і чисельності шкідників, спеціалісти інспекції заповнюють зведенні форми результатів ґрунтових розкопок по району, а заповнені етикетки до проб з підсумками аналізів проб повертають в господарства для керівництва при плануванні і здійсненні винищувальних заходів.

Матеріали осінніх контрольних обстежень та ґрунтових розкопок на визначення фітосанітарного стану сільськогосподарських рослин

Об'єкт	Стация	Обстежено, тис.га	Заселено площ,		Одиниця обліку	Чисельність шкідливих організмів	
			тис.га	%		середня	максимальна
1	2	3	4	5	6	7	8
Сірий буряковий довгоносик (жуки)					екз/м ²		
Озимата і інші підгризаючі совки					екз/м ²		
Капустяна совка					екз/м ²		
Листогризучі совки (бавовникова, гамма, кавадрина)					екз/м ²		

Обстеження неорних земель та інших сільськогосподарських угідь на заселенність лучним метеликом

Одночасно з розкопуванням на орних землях проводять масові обстеження неорних земель і багаторічних травах на залягання коконів лучного метелика. Кожну ділянку неорних і орних земель обстежують окремо і складають окрему пробу з окремою етикеткою. Через те, що кокони лучного метелика залягають у верхньому шарі ґрунту, то немає потреби копати глибокі ями, досить зняти дернину на глибину 5-7 см, розмір ям установлюється 25х25 см (1/16 кв. м). На кожному полі береться 16 таких ям, тобто 1 кв. м. Ями на широких за формою ділянках розміщують через кожні 50-100 м в шаховому порядку, а на вузьких (видовжених) в 1-2 повздовжних рядків.

Особливу увагу слід звернути на ті місця, де наприкінці літа була помічена гусінь лучного метелика.

Методи обліку чисельності саранових

Для встановлення загальної площі з підвищеною чисельністю ворочків саранових, визначення їх щільності, місць концентрації, проводять осінні остеження на тих ділянках, де влітку сарана відмічалася у кількості більше одного екз. на кв. м.

Облікові майданчики закладають через 100 м один від одного. На них лопатою знімають шар ґрунту 0,25 кв.м (50х50) глибиною 5-8 см. Землю подрібнюють руками і вибирають ворочки. Площу проходять у визначених напрямках за паралельними маршрутами, відстань між якими становить 100 м. Визначають заселені площі, кількість ворочок на 1 кв. м та характер розподілу їх по ділянці. За наявності 1-2 і більше ворочків на кв. м та високої щільності саранових за попередньої вегетації в наступному році планують проводити суцільні хімічні обробки, в разі 0,02-0,03 особин на кв. м – лише у вогнищах високої чисельності. Всі виявлені ворочки підраховують, відділяючи зокрема загиблі та пошкодженні ентомофагами і хворобами.

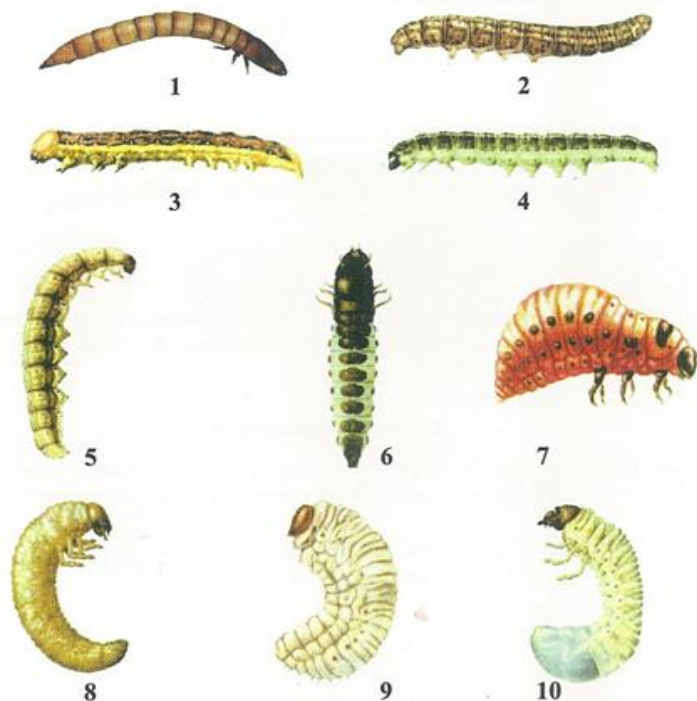
Обстеження орних і неорних земель на заселеність мишовидними гризунами

Для виявлення заселеності земельних угідь мишовидними гризунами обстежуються всі орні і неорні землі в усіх господарствах району.

Чисельність мишовидних гризунів визначають шляхом підрахунків – колоній і нір на один га. З цією метою закладають маршрути вздовж або по діагоналях угідь, які обстежуються. Підрахована кількість колоній і нір в колоніях мишовидних гризунів на одному маршруті розміром 1 га і буде характеризувати середню чисельність гризунів для всієї площі угіддя чи поля, яке обстежується.

Морфологічні відмінності найбільш поширених ґрунтових шкідників

1- ковалика (дротяник); 2- лучного метелика;
3- підгризаючої совки (окличної);
4-капустяної совки; 5-підгризаючої совки (озимої);
6- малої хлібної жужелиці; 7 –колорадського жука;
8-жука кузьки; 9-звичайного бурякового довгоносика;
10-травневого хруща.

Імаго шкідників, які обліковуються під час проведення осінніх (ґрунтових) розкопок

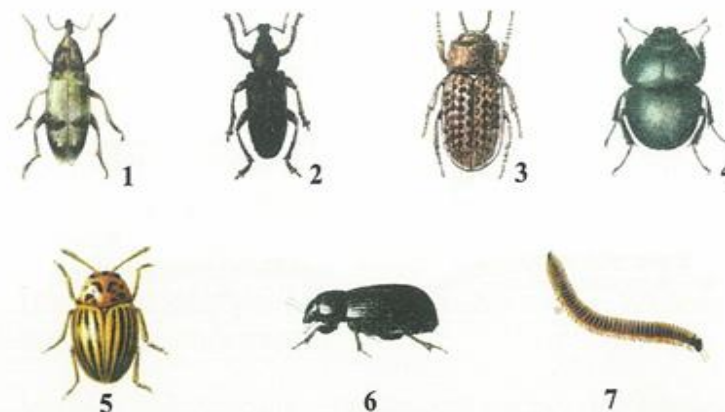

Рис. 2.

1 – звичайний буряковий довгоносик; 2- сірий буряковий довгоносик; 3 – піщаний мідляк; 4 – кравчик; 5 –колорадський жук; 6 – жужелиця; 7 – ківсяк піщаний.

Лялечки шкідників

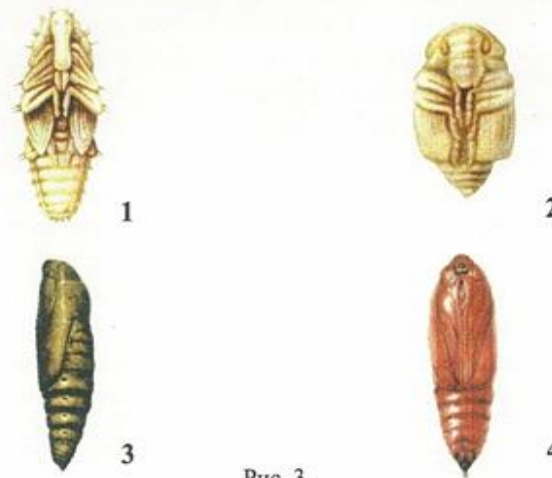

Рис. 3

1 – звичайного бурякового довгоносика; 2 – колорадського жука;
3 – озимої совки; 4 – капустяної совки.

Дякую за увагу!